

9.15. Beyoğlu Perşembepazarı Kentsel Sit Alanı 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı

Beyoğlu Perşembepazarı bölgesi İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu’nun 05.02.1992 gün ve 3418 sayılı kararı ile kentsel sit alanı ilan edilmiş ve Galata bölgesi gibi Beyoğlu’nun kalbini oluşturan bir bölge daha plan sınırı dışında bırakılarak plan bütünlüğünün dışına taşınmıştır. Bu nedenle “1/5000 Ölçekli Beyoğlu Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı” öncelikle planlama alanı sınırlarının tespiti açısından tarafımızca yargıya taşınmak durumunda kalmıştır (Bkz. 9.9). Bakanlar Kurulu kararı ile yenileme alanı ilan edilen ve karar hakkında yüksek yargıya başvurulmuş bölge için bkz. 9.16.

İstanbul 2 Numaralı Koruma Bölge Kurulu tarafından 14.01.2011 tarihinde onaylanan Beyoğlu Perşembepazarı Kentsel Sit Alanı 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı hakkında ekteki dava dilekçesinde ayrıntılı açıklamalarını bulabileceğiniz gerekçeler ile 30 Mayıs 2011 tarihinde yargıya başvurulmak zorunda kalınmıştır (Bkz. 9.15.1 Ek 1).

28 Aralık 2011 günü keşif ve bilirkişi incelemesi yapılacağı ve bilirkişilerin isimleri tarafımıza bildirilmiştir. 2 Ocak 2011 günü bilirkişi heyetine ilişkin itirazlarımızı içerir ekteki dilekçe sunulmuştur (Bkz. 9.15.2. Ek 2).

9.15.1. Ek 1: Dava Dilekçesi

İstanbul Nöbetçi İdare Mahkemesi

Sayın Başkanlığına

30.05.2011

Yürütmenin durdurulması istemlidir.

İPTAL İSTEMİNDE BULUNAN DAVACI: TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi

VEKİLİ: Av. Ş. Can Atalay

Kemankeş Cad. No: 31 Beyoğlu İstanbul

DAVALI İDARE: 1- Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara

2- İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı İstanbul

KONU: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Planlama Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve İstanbul 2 Numaralı Koruma Bölge Kurulu tarafından 14.01.2011 tarihinde onaylanan Beyoğlu Perşembe Pazarı Kentsel Sit Alanı 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı'nın öncelikle yürütmesinin durdurulması ve iptali istemidir.

ASKIYA ÇIKIŞ TARİHİ: 01.03.2011

ASKIDAN İNİŞ TARİHİ: 01.04.2011

AÇIKLAMALAR

I. Davalı İdarenin İşleminin Niteliği

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Planlama Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve İstanbul 2 No'lu Koruma Bölge Kurulu tarafından 14.01.2011 tarihinde onaylanan Beyoğlu Perşembe Pazarı Kentsel Sit Alanı 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından 01.03.2011 ile 01.04.2011 tarihleri arasında askıya çıkarılmıştır (Ek 1).

II. Davalı idarenin işlemi neden, konu ve maksat yönünden hukuka aykırıdır. İmar mevzuatına; şehircilik ilkelerine, planlama tekniklerine aykırı olan ve kamu yararı bulunmayan işlemin iptali gerekmektedir.

1. Yargılama konusu Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı'nda eksik ve yanlış eski eser envanter analizi referans alınmış ve bu analiz üzerinden planlama çalışması yapılmıştır. Bu bakımdan planlama teknikleri ve koruma ilkeleri açısından kabul edilemez hatalar barındırmaktadır.

Yargılama konusu Plan Uygulama Hükümleri'nin 1.1. maddesinde;

“bu plan; plan paftaları, plan açıklama raporu, plan hükümleri ve Beyoğlu Kentsel Sit Alanı Kültür ve Tabiat Varlıkları Yeraltı-Yerüstü Envanter Paftaları ve Listeleri (Kültür ve Tabiat Varlıkları Yeraltı-Yerüstü Envanteri) ile Kaynaklarla, Mevcut ve Kayıp Eski Eser Araştırma Paftaları ve Listeleri (Mevcut ve Kayıp Eski Eser Araştırma Envanteri) ile beraber ayrılmaz bir bütündür” ifadeleri bulunurken bahsedilen envantere ilişkin bilgi ve belgeler

bulunmamakta, koruma amaçlı bir planın planlama yaklaşımı içinde yeraltı ve yerüstü kültürel varlıklar ile ilgili bir düzenlemenin planda yer almadığı görülmektedir.

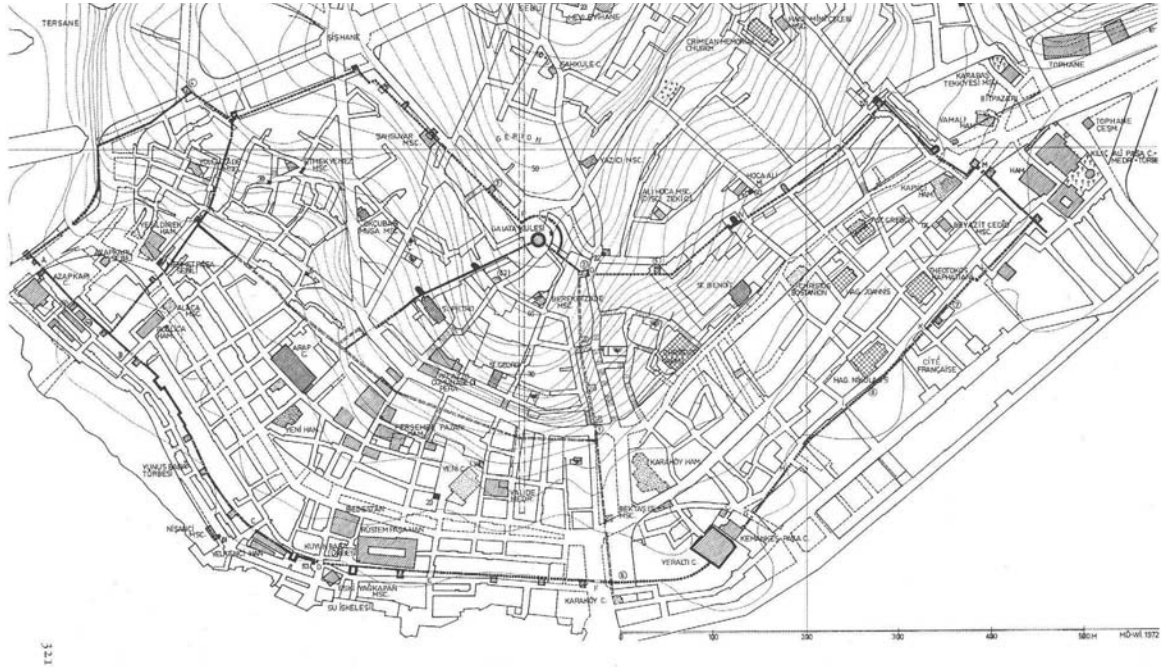
Galata Kent Surları ile ilgili yapılan çalışmalardan biri olan Wolfgang Müller-Wiener'in *İstanbul'un Tarihi Topografyası* kitabında yer alan (s. 321) Galata Kent Surları haritasında mevcut ve yıkılmış olan sur duvarları, kapılar ve burçlar Harita 1'de gösterildiği şekildedir. Fakat İBB Planlama Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve plan açıklama raporu içinde yer alan analitik etüt paftalarından "Kaynaklarla Mevcut Kayıp Eski Eser Envanteri" paftası (Harita 2) yukarıda bahsedilen Galata Kent Surları Paftası ile karşılaştırıldığında söz konusu paftanın eksik ve hatalı olduğu açıkça görülmektedir. Nitekim Harita 3'de söz konusu iki paftanın karşılaştırılması elde edilen paftada da eski envanterlerin İBB çalışmasında büyük oranda bulunmadığı görülmektedir ve bu durum koruma ilkeleri açısından kabul edilemez bir durumdur.

Nitekim İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 04.12.1991 gün ve 3227 sayılı kararı ile kentsel sit alanı ilan edilen Perşembe Pazarı Alanı ile ilgili olarak alınan kararda;

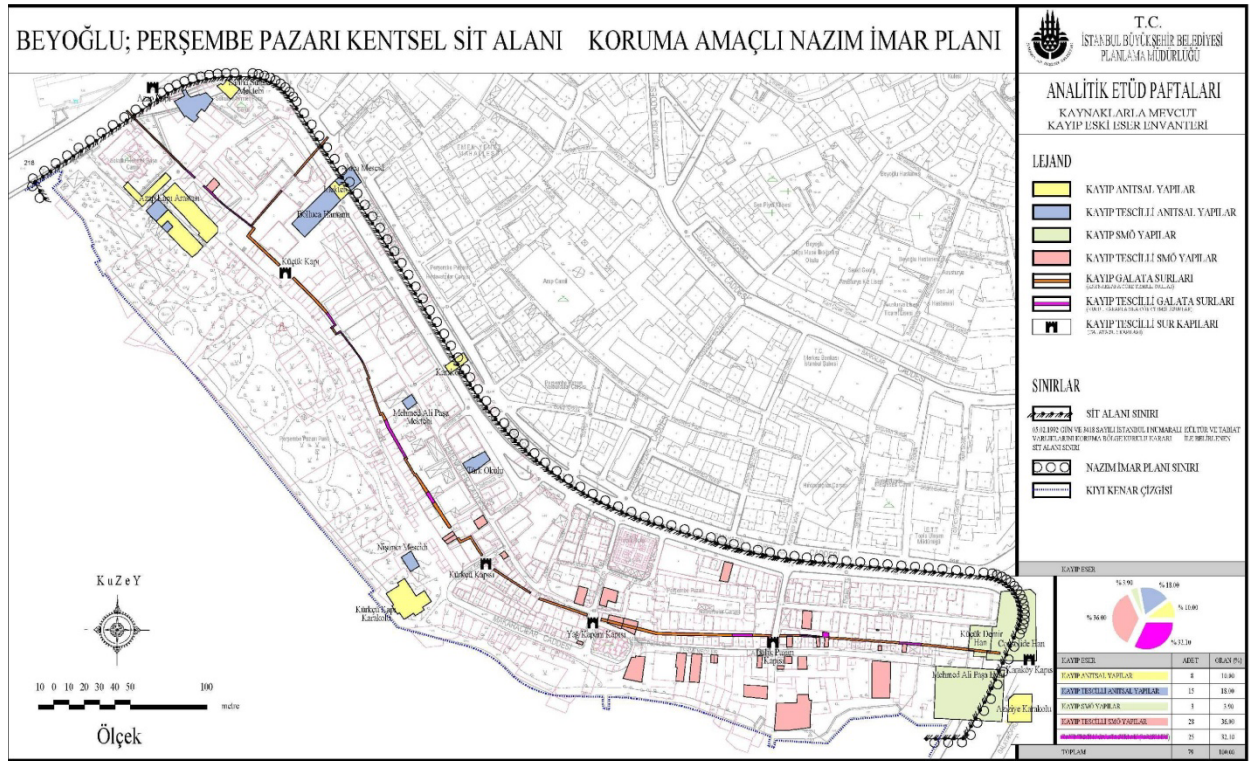
"İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 04.12.1991 gün ve 3227 sayılı kararı ile Beyoğlu Perşembe Pazarı olarak anılan Haliç'in kuzey sahilinde, Karaköy ve Unkapanı köprüleri arasında bulunan alanda; Galata Surları, Galata Bedesteni, Rüstempaşa, Yelkenciler Hanları, Yahya Paşa Çeşmesi, Yunus Dede Türbesi, İbrahim Paşa Camisi, çeşmesi ve dükkânları, Yelkenciler ve Nişanca Mescidleri, Sokullu Mehmet Paşa Camisi, Azapkapı Çeşmesi, Koyun Baba Türbesi, Nimetiye Hanı, Hamam Kalıntıları ve muhtelif parsellerde yer alan sivil mimarlık örnekleri ve sur duvarlarının tesciline, adı geçen yapıların planlara korunması gerekli kültür varlığı olarak işlenmesine, listede belirtilen dışında korunması gerekli kültür varlığı niteliğindeki yapıların tespit edilerek kurula başvurulmasına, Perşembe Pazarını da kapsayacak şekilde Galata Yerleşimi ölçeğinde korunması gerekli yapıların yoğun bulunması nedeni ile bölge ölçeğinde bir Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı hazırlanmasının uygun olduğuna, Galata Surlarının Haliç'e açılan kapılarından Balıkpazarı Kapısı, Yağkapanı Kapısı, Kürkcü Kapı ve Buğulu Sokak Kapılarının yerlerinin belirlenerek korunmasına karar verilmiştir"

denilmektedir. Oysa kararda belirtilen durumun aksine yargılama konusu Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı'nda Galata Surları'nın mevcut kısımlarının ve mevcut olmayan izlerinin yer

Bu haliyle yargılama konusu Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 04.12.1991 gün ve 3227 sayılı kararına aykırıdır.

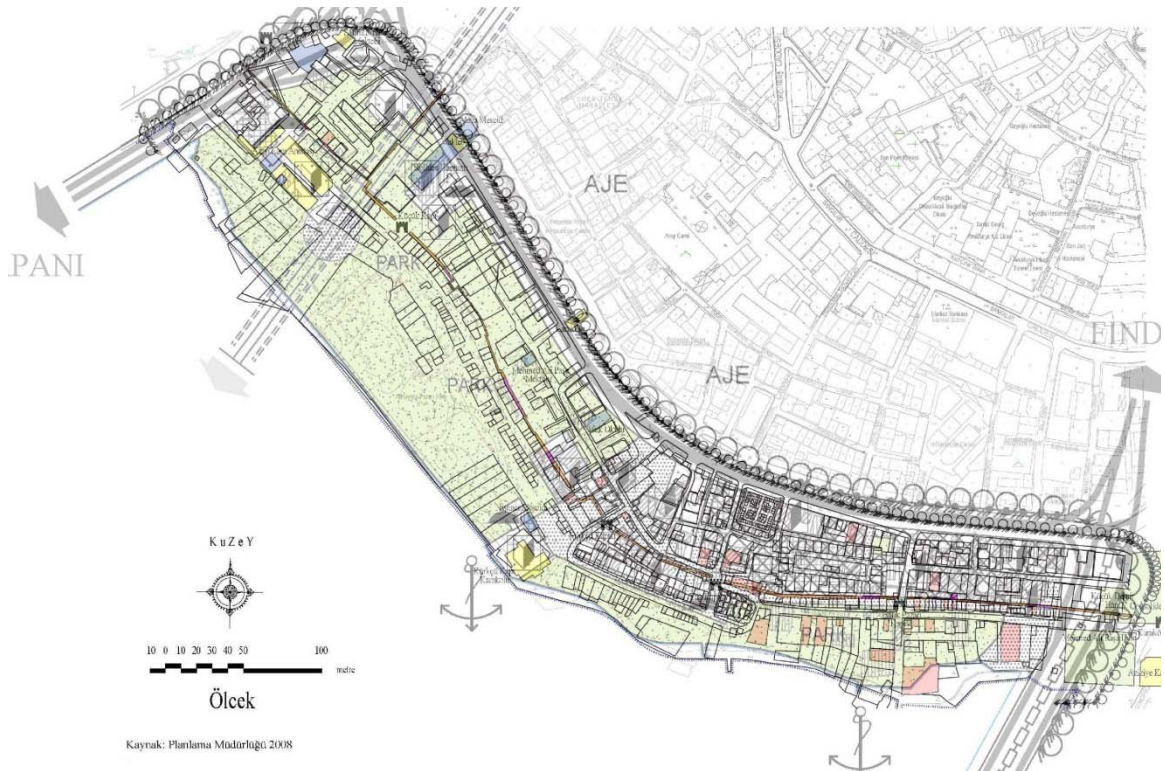

Kaynak: Wolfgang Müller-Wiener (2001), *İstanbul'un Tarihsel Topografyası*, Çeviren: Ülker Sayın, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s. 321.

Harita 2: Kaynaklarla Mevcut Kayıp Eski Eser Envanteri

Kaynak: İBB Planlama Müdürlüğü, Perşembe Pazarı Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı, Plan Açıklama Raporu, Harita 3-2, İstanbul, 2008

2. Yargılama konusu Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı ile planlama alanının yüzyıllardır oluşan kentsel dokunun yok edilmesine neden olacak olması koruma ilkelerine açıkça aykırıdır.

26.07.2005 tarih ve 25887 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe giren Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik'te Koruma Amaçlı İmar Planı'nın tanımı şu şekilde yapılmaktadır:

*“Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca belirlenen sit alanlarında, alanın etkileşim geçiş sahasını da göz önünde bulundurarak, kültür ve tabiat varlıklarının **sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda** korunması amacıyla arkeolojik, tarihi, doğal, mimari, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olarak; halihazır haritalar üzerine, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri, koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlıklılaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımını, altyapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan, hedefler, araçlar, stratejiler ile planlama kararları tutumları, plan notları ve açıklama raporu ile bir bütün olan nâzım ve uygulama imar planlarının gerektirdiği ölçekteki planlardır.”*

Tanımdan da açıkça anlaşılacağı üzere Koruma Amaçlı İmar Planları var olan dokuyu koruyan ve sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda hazırlanması gereken planlar olması gerekirken, yargılama konusu 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı'nda sadece anıt eserlere yönelerek birim öğeyi koruyan ancak bugün varlıklarını bildiğimiz ama kaybolmuş olanların izlerini ve aralarındaki ilişkiler sistemini dikkate almayan, mevcut kentsel dokuyu hiçe sayan, düz bir alanı planlıyormuşçasına var olan sokak örüntülerini, binaları yok ederek park önerisi getiren ve bu şekilde alanı koruyacağını 'savunan' bir planlama yaklaşımı benimsemektedir.

Bu yaklaşım koruma ilkelerine aykırı ve kentsel hafızayı tamamen ortadan kaldıracak niteliktedir.

Yargılama konusu plan lejantında tanımlanan Ticaret-Hizmet-Kültür Alanları (THK), Perşembe Pazarı'nın tarihsel süreçte liman fonksiyonlarına bağlı olarak gelişen ticaret merkezi olması niteliğinin ve mekâna özgü ticaret fonksiyonlarının kaybedilmeden korunması, sürekliliğinin sağlanması yaklaşımına yer vermemektedir. II.A.3.maddesinde belirtilmiş olan;

“Bu alanda; hırdavat, tesisat, elektrik, nalburiye ve malzemeleri satış, imalat, sergi, vb. işlevler yer alamaz”

ibaresi yüzyıllardır liman ve denizcilikle ilgili uzmanlaşmış bir ticarete hizmet eden hırdavatçıları ve geleneksel yöntemlerle imalat yapan birimleri dışlayıcı ve dolayısıyla mekânın özünü ortadan kaldıracak bir durumu göstermektedir. Bu nedenle lejant ve plan açıklama raporu ile getirilen bu yaptırım son derece hatalı bir durum ortaya koymaktadır.

Bir liman kenti tipolojisini oluşturan sokak isimlerinden örüntüsüne kadar bu hafızayı canlı tutan bir dokunun tamamıyla ortadan kaldırılması korumacılık ilkelerine, 2863 sayılı yasaya ve kamu yararına açıkça aykırıdır.

3.Yargılama Konusu 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı Koruma Kurulu'nun çeşitli tarihlerde aldığı kararlara aykırılık göstermekte ve kurul kararlarının sürekliliği ilkesi ile çelişkili bir durum göstermektedir.

Koruma Kurulu'nun farklı tarihlerde aldığı çeşitli kararlarında, alanda korunması gerekli kültür varlıkları ile ilgili titiz bir yaklaşım sergilediği görülmekle birlikte, kararların sürekliliğinin sağlanamadığı anlaşılmaktadır. İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 4.12.1991 gün ve 3227 sayılı kararında:

“X no'lu karar: Galata Surları'nın Haliç'e açılan kapılarından Balıkpazarı Kapısı, Yağkapanı Kapısı, Kürkçü Kapı ve Buğulu Sokak Kapı'sının bugün tamamen yıkıldığı görülmüş olup, yapılması öngörülen Galata ölçeğindeki Koruma Amaçlı İmar Planı'nda yerlerinin belirtilerek, mümkün olduğunca korunmasına,

XI no'lu karar: Galata Surları'nın yukarıda belirtilen ve tespit edilip, tescil edilen bölümleri dışında bulunması olası burç ve sur duvarlarının titizlikle korunması gerektiğinin (16.2.1989 ve 997 sayılı kararda da belirtildiği üzere) bir kez daha hatırlatılmasına,

XII no'lu karar: Perşembe Pazarı'nda bulunan, korunması gerekli kültür varlıklarının (Eski eserlerin korunması), bakım, onarım, tadilat, restorasyon işlerine ilişkin kurulca onaylanmış, projelere uygun olarak yapılması gerektiğinin belediyesine bildirilmesine karar verildi"

denilmektedir.

İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 5.2.1992 Gün ve 3418 Sayılı Kararı'nda; *Galata tarihsel araştırma büyük bölge sınırları* ile belirlenen bir alan tanımlanmıştır. Bu karara göre;

"1. Galata tarihsel araştırma büyük bölge sınırlarının ek paftada gösterildiği gibi Tophane Kılıçlı Paşa Cami'sini kapsayacak şekilde Salı Pazarı Rıhtımı'ndan başlayarak Kumbaracı Yokuşu, Şahkulu Sokak, Yolcuzaade İskender Caddesi, doğuda İsveç Konsolosluğu'nun önüne kadar, kuzeyde Beyoğlu Belediyesi ve Şişhane, batıda Şişhane Meydanı'ndan Sokullu Camisi'ne kadar olan kısım, güneyde Haliç Sahili olmak üzere ön aşamada belirlenmesine,

5. Ön çalışması kurulda mevcut Beyoğlu, Galata Tersane Caddesi güneyindeki Karaköy ve Unkapanı köprüleri arasındaki sınırlar içinde kalan alanın Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 17. maddesi gereğince sit alanı olarak ilan edilmesine"

ifadeleri bulunmaktadır.

İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 28.7.1999 gün ve 10976 sayılı kararında da; İstanbul İli, Beyoğlu İlçesi, Perşembe Pazarı ve Haliç Kıyıları'nın düzenlenmesi fikrinin prensip olarak uygun olduğu, *1/5000 ölçekli planlarda Perşembe Pazarı'nın Galata bölgesi ile işlevsel ve fiziksel bütünleşmesini ve Galata bölgesinin kıyı ile bağlantısının nasıl sağlandığının değerlendirilmesi için 1/5000 plan kararlarının Galata Bölgesi'ni de kapsayacak biçimde önerilmesi*, Perşembe Pazarı 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Koruma İmar Planları ile Unkapanı - Galata Köprüsü Arası Haliç Kıyıları Kentsel Tasarım Avan Projesi'nin aynı ilkeler dahilinde birlikte ele alınarak kurula iletilmesi istenmektedir.

Görüldüğü gibi yukarıda bahsedilen kurul kararlarında Perşembe Pazarı Alanı'nı da içine alan bütüncül bir yaklaşımla; Galata tarihsel araştırma büyük bölge sınırlarının tanımlanmış olduğu, Galata Surları'nın tespit ve tescil edilen bölümleri dışında bulunması olası burç ve sur duvarlarının titizlikle korunması gerektiği ve 1/5000 ölçekli planlarda Perşembe Pazarı'nın Galata Bölgesi ile işlevsel ve fiziksel bütünleşmesini ve Galata Bölgesi'nin kıyı ile bağlantısının nasıl sağlandığının değerlendirilmesi için 1/5000 plan kararlarının Galata Bölgesi'ni de kapsayacak biçimde önerilmesi, gerektiği belirtilmiştir.

Yargılama konusu 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planının 'sınırları daraltılmış' bir biçimde hazırlanmış olması ve Beyoğlu Kentsel Sit Alanını bütünü ile ya da en azından Galata Bölgesi ile işlevsel ve fiziksel bütünleşmesinin olmayışı nedeniyle planın kurul kararlarına aykırı biçimde hazırlanmış olduğu açıktır ve bu durum kurul kararlarının sürekliliği ilkesi ile açıkça çelişkilidir.

4. Yargılama konusu 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı mevzuatta belirlenmiş olan lejant ve plan türlerine aykırılıklar içermektedir.

Yargılama konusu 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı'nda "C. Kentsel Çalışma Alanları" başlığı altında belirlenmiş olan "Ticaret-Hizmet-Kültür Alanları (THK)" ile "E. Kentsel Sosyal Altyapı Alanları" başlığı altında belirlenmiş olan "Sosyal-Kültürel Tesisler Alanı" lejantlarında bulunan Kültür Alanları iki ayrı lejantta tekrarlanmaktadır. Plan açıklama raporunda Ticaret-Hizmet-Kültür Alanları içinde belirtilen "tiyatro, sinema, müzik çeşitleri eğitimi-dinletisi yapılacak kültürel birimler" mevzuattaki lejant uygulamasına göre "Kentsel Sosyal Altyapı Alanları" başlığı altında belirlenmiş olan "Sosyal- Kültürel Tesisler Alanı" içinde yer alması gerekmektedir. Bu nedenle "Ticaret-Hizmet-Kültür Alanları (THK)" lejantı hukuka açıkça aykırıdır.

Yine yargılama konusu planın lejant paftasının A- Sınırlar başlığı altında Galata Surlarının mevcut ve mevcut olmayan kısımları bir sınır elemanı olarak iki ayrı teknikte gösterilmesi gerekirken tek bir lejantta gösterilmesi de planlama tekniklerine aykırıdır.

1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı'nda "F. Kentsel-Teknik Altyapı Alanları" başlığı altında F-4 kodlu "Meydanlar" lejantı belirtilmiştir. Bu lejant 1/5000 ölçekli planın içeriğine aykırıdır. "Meydan" 1/1000 ölçekli uygulama imar planları ile 1/500 ölçekli kentsel tasarım projelerinde mekânsal tasarım sonucunda belirlenen alanlar olarak ele alınır.

Yargılama konusu planda K.O.P. ibaresi kaldırılıp kaldı ki Katlı Otopark Alanı da 1/5000 plan lejantının konusu olamaz, “Meydan” olarak düzeltilmesi yapılan alan ve “Meydanlar” lejantı ile gösterilen yerler, 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planı’nın konusu ve gösterimi olamaz. Bu nedenle de yargılama konusu 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı mevzuatta belirlenmiş olan lejant ve plan türlerine aykırılıklar içermektedir.

5. Söz konusu nitelikleri ile de yargılama konusu idari işlem Beyoğlu bölgesi ile ilgili olarak kapsamlı bir koruma yaklaşımı öngörmemektedir.

Ayrıca dilekçemiz ekinde (Ek 2) sunmuş bulunduğumuz UNESCO Dünya Mirası Merkezi’nin 2008 tarihli raporunda yargılama konusu idari işlemin konusu olan alanı da kapsayan bölge için kapsamlı bir koruma yaklaşımı geliştirilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Anılan raporun “Sonuçlar ve Öneriler” başlıklı bölümünde 3’üncü maddesinde (sayfa 43) aynen şöyle denmektedir:

*“...Heyetimiz Dünya Mirası varlıklarını konu alan **entegre ve kapsamlı** bir Yönetim Planının, Uygulama Rehberini ve Viyana Muhtırası’na (2005) uygun biçimde uluslararası standartlara göre hazırlanarak 1 Şubat 2009 tarihine kadar Sekreterliğe sunulmasını önerir. Planda şunlara yer verilmelidir:*

a) Birinci Derece koruma bölgelerinin, mevcut çekirdek alanlarının tümünü ve varsa teklif edilen yeni çekirdekleri (Kapalı Çarşı) içine alacak şekilde değiştirilmiş sınırları,

*b) Sit alanının **görsel bütünlüğünü ve kentsel formunu koruyacak bir tampon bölgenin ayrıntıları (heyetimiz tampon bölgenin Eyüp koruma bölgesini, **Galata-Beyoğlu tarihi çekirdeğini**, Boğaziçi’nin korunmuş olan Öngörünüm Alanının ve Marmara Denizi’ndeki Prens Adaları’nı kapsamasını önerir) ...”***

Görüldüğü gibi UNESCO Dünya Mirası Merkezi’nin 2008 Raporunda yargılama konusu alan gibi alanlar ile ilgili yapılacak işlemlerin entegre ve kapsamlı olması gerektiğine işaret edilmiş ve yargılama konusu alan (... tarihi yarımada tarihi çekirdeği...) İstanbul’un dünya mirası kapsamında değerlendirilmesi ve korunması gerektiğine işaret edilmekle yetinilmemiş, anılan alanın etkileşim alanı için bir koruma “tampon bölgesi” öngörülmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yargılama konusu idari işlemin belirli bir kentsel bütünlük ile entegre ve kapsamlı olmadığı, parçacıl bir düzenlemenin tesis edilmiş olduğu açıktır.

Ötesi, yargılama konusu idari işlemle “Galata- Beyoğlu tarihi çekirdeği” olarak adlandırılan alanın “etkileşim bölgeleri” ile birlikte korunması bir yana tescilli binaların yıkımı, bina gruplarının arasındaki ilişkinin ortadan kaldırılması ve kentsel alanın dokusun tümünden değiştirecek bir düzenleme öngörülmektedir.

Dilekçemiz ekinde sunduğumuz, UNESCO Dünya Mirası Merkezi’nin Ağustos 2010 tarihli raporunda da “ ... *Dünya Mirası Merkezi / ICOMOS ortak reaktif izleme heyetlerinin (2006, 2008, 2009) imar projeleri ile ilgili önerilerini **tekrarlamakta ve 5366 sayılı “Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun” çerçevesinde teklif edilen kentsel dönüşüm projelerinde, bu projelere kültür varlıklarının niteliklerine uygun koruma planlarının dahil edilmesi yönünde yapılan değişikliklerin oldukça ufak ölçekte kalmasından duyduğu endişeyi ifade etmektedir***” denilmektedir (Ek 3).

6. Yargılama konusu Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı parçacıl bir planlama yaklaşımı benimsemektedir. Bu sebeple 2863 sayılı yasaya, planlama tekniğine ve şehircilik ilkelerine aykırıdır.

Yargılama konusu alanın konumsal ilişkilerine bakıldığında Galata bölgesi ile birlikte bir bütün olarak var olduğu görülmektedir. Nitekim bu durum dava konusu Beyoğlu Perşembe Pazarı Kentsel Sit Alanı 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı’nın plan açıklama raporunun 1. Bölümü’nün “1.3 Perşembe Pazarı (Galata) Tarihi Gelişim” başlığı altında;

“Perşembe Pazarı’nın tarihsel gelişimi Galata bölgesi ile paralellik göstermektedir. Tarih boyunca Perşembe Pazarı Galata bölgesinin içinde yer almıştır. Dolayısıyla Perşembe Pazarı’nın tarihsel gelişimi Galata’dan ayrı düşünülmemelidir”

şeklinde açıkça belirtilmiştir. Raporda da belirtilen bu duruma rağmen plan sınırı plan raporu ile farklı olarak Galata bölgesini kapsamamakta ve bu hali ile plan sınırları ile plan raporu birbiriyle çelişmektedir.

Bu durum plan raporunda bahsedilmese dahi İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu’nun 04.12.1991 gün ve 3227 sayılı kararı ile sit alanı ilan edilen Perşembe Pazarı alanı için;

“Perşembe Pazarını da kapsayacak şekilde Galata Yerleşimi ölçeğinde korunması gerekli yapıların yoğun bulunması nedeni ile bölge ölçeğinde bir Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı hazırlanmasının uygun olduğuna...”

şeklinde ifade bulunurken, yargılama konusu Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı’nın planlama sınırı anılan Koruma Kurulu kararına ve anılan Koruma Kurulu kararına aykırılığın doğal bir sonucu olarak da 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’na aykırıdır.

Perşembe Pazarı’nın kent ile olan ilişkilerini koparan, gerek kurul kararıyla gerekse de yargılama konusu planın kendi raporuna aykırı düşecek şekilde plan sınırlarının belirlendiği dava konusu plan şehircilik ilkelerine ve 2863 sayılı yasaya açıkça aykırıdır ve iptali gerekmektedir.

Konu ile ilgili olarak Ankara Tarihi Kent Merkezi Kentsel Yenileme Alanı Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı’nın iptali ile ilgili olarak açılan davada Ankara 10. İdare Mahkemesi’nin 12.09.2008 gün ve 2007/1494 esas sayılı yürütmenin durdurulması kararının gerekçesinde (Ek 4) yer verilen şu değerlendirmeler dikkat çekicidir:

“... dava konusu alanda konuya ilişkin mevzuat hükümlerinin öngördüğü detaylı plan çalışmalarının yapılmadığı, dava konusu planların koruma amaçlı imar planı olmaktan ziyade yenileme amaçlı bir yaklaşım olduğu ve bu planlama yaklaşımında yapılacak müdahalenin türünün (dönüştürülecek alanlar, ıslah edilecek alanlar, yeniden canlandırılacak alanlar, soylulaştırılacak alanların) ölçek ve boyutunun belirlenmediği, planın uygulama aşamasında yüklenicilerin kamu kesimi-özel sektör rollerinin tanımlanmadığının görüldüğü, Plan raporunda belirlenmiş olan stratejilerin uygulama boyutunun belirlenmediği, mevzuatımızda koruma amaçlı planlar için 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planlarının hazırlanması hükmü getirilmiş olduğu, kentsel doku içerisinde bazı binaların yıkılacağı, bazılarının korunacağı, kimlikle ilgili yapılması gereken çalışmalar düşünüldüğünde bu ölçeklerin uygun olmadığı bu çalışmaların kentsel tasarım ölçeğinde yapılmasının gerekliliğinin açık olduğu, Planlama kararlarının uygulamaya geçirilmesinin ancak kentsel tasarım ölçeği (1/500, 1/200 ölçekleri) ile mümkün olacağı, dava konusu plan raporunda bu

yönde çalışmaların yapılmasının gerekliliği belirtilmekle birlikte detaylı kentsel tasarım projelerinin üretilmediğinin sit alanlarında yayalaştırma amacı ile taşıt yollarının yer altına alınmasından anlaşıldığı, Kentsel tasarım ölçeğindeki çalışmalarda kamunun kullanımına yönelik açık alan önerilerinde yeni yaratılan mekanların kentsel dokuya estetik ve fonksiyonel açıdan uyması, yerel çevre ile uyum içerisinde sokak ve mekanların sağlanması, kamusal alanların iyileştirilmesi için tutarlı ve uyumlu tasarım stratejilerinin tanımlanması, çevresel tasarım standartlarının oluşturulması, toplumun tüm kesimlerinin erişilebilirliğinin sağlanması, toplu taşıma bağlantılarının kurulması ve mevcut bağlantılarının iyileştirilmesinin hedeflenmesi gerektiği, yeni mekanların bir bütünlük içinde tasarlanmasının yanı sıra yeni gelişmelerin mevcut kentsel doku ile birleştiği alanların da hassasiyetle ele alınması gerektiği, dava konusu planlarda ise bu detaydaki çalışmaların yapılmadığı ayrıca, kentsel tasarımın uygulama boyutunda yapılacak çalışmaların etap ve öncelikleri ile müdahale türlerinin belirlenmediği, uygulama araçları ve uygulamadaki aktörler ile fizibilite etütlerinin yapılmamış olup finans modellerinin de belirlenmediği, dolayısıyla uygulamanın nasıl yapılacağı konusunda belirsizliklerin mevcut olduğu, dava konusu alanda tescil edilmemiş bazı binalara yıkım kararı verilmesinin mevcut kentsel dokunun bütünlüğünü bozacağı, yenilemeye ilişkin kararların demokratik, kamuoyunda saydam olarak düzenlenen bir tartışma ortamında ve bu tartışma ortamında yenileme bölgesi içinde yapılması gerektiği, yeni yaklaşımlarda uzlaşmaya dayalı, geniş tabanlı katılımın sağlandığı ortamların yaratılmasının amaçlandığı, oysa dava konusu planın planlama sürecinde kamuoyu katılımının çok sınırlı düzeyde olduğunun anlaşıldığı, davalı idarece yörede yaşayanların çalışmaya ilişkin görüşlerini saptayan kapsamlı olmayan bir anket çalışması yapılmış olduğu ancak bu anketin söz konusu alanın geliştirilmesi için ve yörede yaşayanların düşünce ve beklentilerini belirlemekte yetersiz kaldığı, dava konusu planda kentsel sit alanı içinde tescilli bina dışındaki binaların temizlenmesi mevcut dokunun karakteri ve bütünlüğünü bozacağı ...”

Öte yandan İstanbul 2. İdare Mahkemesi’nin 22.01.2009 gün, 2006/274 esas ve 2009/66 karar sayılı kararından (Ek 5) ve anılan kararın onanmasına ilişkin Danıştay 6. Dairesi’nin 2009/7024 esas ve 2010/9267 karar sayılı kararı da (Ek 6) bu durumu açıklıkla ortaya koymaktadır.

Danıştay 6. Dairesi’nin 2009/7024 esas ve 2010/9267 karar sayılı kararı “... *Kartal Kentsel Dönüşüm Proje alanının kurulması gerekli ulaşım, fiziksel, sosyal ve çevresel koşulları ile ilgili ilişkilerin kurulmadığı, ... Planlama alanı içinde bütüncül bir planlamadan bahsetmenin*

mümkün olmadığı” gerekçesi ile anılan nitelikteki idari işlemin iptaline ilişkin kararın onanması niteliğindedir.

Bu nedenle yargılama konusu idari işlem planlama tekniğine, şehircilik ilkelerine ve hukuka aykırı niteliktedir.

Yargılama konusu idari işlemin konusu olan alanının ‘yenileme alanı’ olarak ilan edilmesine ilişkin 29.12.2010 gün ve 27800 sayılı *Resmî Gazete*’de yayımlanarak ilan edilen Bakanlar Kurulu kararının iptali istemi ile açtığımız davanın dava dilekçesini de dilekçemiz ekinde sunarız (Ek 7).

Yargılama konusu karar sonucunda gerçekleştirilecek uygulamalar geri dönüşü mümkün olmayacak hatalara neden olacağı gibi, bu uygulama gereği yapılacak kamulaştırma ve uygulama işlemlerine de dayanak oluşturacaktır.

Şehircilik ve koruma ilkelerine, planlama tekniğine, kamu yararına ve hukuka açıkça aykırı olan yargılama konusu idari işlemin iptaline karar verilmesini talep ederiz.

SONUÇ VE İSTEM

1) Yargılama konusu idari işlem açıkça hukuka aykırı ve idari işlemin uygulanması durumunda telafisi güç zararların doğacağı açık olduğundan öncelikli olarak YÜRÜTMENİN DURDURULMASINA,

2) Yukarıda açıklanan nedenlerle idari işlemin İPTALİNE,

3) Sayın Mahkemenizce yürütmenin durdurulması kararı verilmesi durumunda gerektiğinde bilirkişi incelemesi yapılması ve tamamlayıcı açıklamalarımızla kanıtlarımızı sunmamız için süre verilmesine,

4) Yargılama giderleri ve avukatlık ücretinin karşı yan üzerinde bırakılmasına karar verilmesini talep ederiz. Saygılarımızla.

Davacı

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi

Vekili Av. Ş. Can Atalay

Ekler

Ek 1: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Planlama Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve İstanbul 2 No'lu Koruma Bölge Kurulu tarafından 14.01.2011 tarihinde onaylanan Beyoğlu Perşembe Pazarı Kentsel Sit Alanı 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı Paftaları

Ek 2: UNESCO Dünya Mirası Merkezi'nin 2008 tarihli raporu

Ek 3: UNESCO Dünya Mirası Merkezi'nin Ağustos 2010 tarihli raporu

Ek 4: Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin 12.09.2008 gün ve 2007/1494 esas sayılı yürütmenin durdurulması kararı

Ek 5: İstanbul 2. İdare Mahkemesi'nin 22.01.2009 gün, 2006/274 esas ve 2009/66 karar sayılı kararı

Ek 6: Danıştay 6. Dairesi'nin 2009/7024 esas ve 2010/9267 karar sayılı kararı

Ek 7: 29.12.2010 gün ve 27800 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanarak ilan edilen Bakanlar Kurulu kararı.

Ek 8: Vekâletname

9.15.2. Ek 2: Bilirkişi Heyetine İtiraz

İstanbul 4. İdare Mahkemesi

Sayın Başkanlığına

02.01.2011

DOSYA NO: 2011/1099 E.

DAVACI: TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi

VEKİLİ: Av. Ş. Can Atalay

DAVALI İDARE: 1) İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı

2) Kültür ve Turizm Bakanlığı

KONU: İstanbul 4. İdare Mahkemesi'nin 28.12.2011 gün ve 2011/1099 esas sayılı ara kararı ile belirlenen ve 28.12.2011 tarihinde tarafımıza tebliğ edilen bilirkişi heyetine ilişkin itirazlarımızın sunulmasıdır.

TEBLİĞ TARİHİ: 28.12.2011

AÇIKLAMALAR

1. Müvekkil TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi'nin davalı İstanbul Büyükşehir Belediyesi Planlama Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve İstanbul 2 Numaralı Koruma Bölge Kurulu tarafından 14.01.2011 tarihinde onaylanan Beyoğlu Perşembe Pazarı Kentsel Sit Alanı 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım imar Planı'nın planlama tekniğine, koruma ve şehircilik ilkeleri ile hukuka aykırı niteliği nedeni ile Sayın Mahkeme'nin önündeki davanın açılması kaçınılmaz olmuştur.

2. Sayın Mahkeme'nin 22.08.2011 günlü bilirkişi ücretinin yatırılmasına ilişkin ara kararı 07.09.2011 günü tarafımıza tebliğ edilmiş; anılan bilirkişi ücreti ve keşif harcı 09.09.2011 tarihinde yatırılmıştır.

3. Sayın Mahkemenin 26.07.2011 gün ve 2010/1994 esas sayılı ara kararı ile Prof. Dr. Akın Eryoldaş, Yrd. Doç. Dr. Adem Erdem Erbaş ve Prof. Dr. Özer Erenman resen bilirkişi olarak tayin edilmiştir. Anılan ara karar 28.12.2011 tarihinde tarafımıza tebliğ edilmiştir.

4. Bilirkişi heyeti ile davacı Müvekkil oda nızalıdır. Bilirkişiler Akın Eryoldaş, Özer Erenman ve Adem Erbaş daha önce yapmış oldukları yayınlar ve hazırladıkları raporlar nedeni ile kamu yararını gözetmedikleri, bu bağlamda bilimsel ölçütlere uygun davranmadıkları endişesini oluşturmuşlardır.

5. İstanbul 7. İdare Mahkemesi'nin 2006/2974 esas sayılı dosyası kapsamında görülen ve kamuoyunda "Dubai Kuleleri" olarak bilinen arazi ile ilgili davada yapılan ilk keşif sonrasında düzenlenen kırk yedi sayfa ve eklerinden oluşan bilirkişi raporu dosyaya ulaştıktan sonra *süresinde yapılmayan bir itiraz dikkate alınarak* Prof. Dr. Akın Eryoldaş ve Doç. Dr. Adem Erdem Erbaş'ın da yer aldığı yeni bir bilirkişi heyeti görevlendirilmiştir. Anılan ikinci

heyetin düzenlediği rapor ile yukarıda sözünü ettiğimiz ilk rapor arasında köklü farklılıklar bulunmasına karşın bu farklılıkların neden kaynaklandığını bilimsel gerekçeler ile belirtilmemiştir. Sayın Mahkemenin söz konusu bilirkişi raporuna dayanarak vermiş olduğu 23.06.2008 gün, 2006/2974 esas ve 2008/1125 karar sayılı kararı tarafımızdan temyiz edilmiş, Danıştay 6'ncı Dairesi 19.01.2009 gün ve 2008/11783 esas sayılı kararı ile yargılama konusu işlemin yürütülmesinin durdurulmasına karar vermiştir.

6. Danıştay 6. Dairesi 29.04.2009 gün, 2008/11773 esas ve 2009/4696 karar sayılı kararı ile Akın Eryoldaş ve Adem Erbaş'ın da imzasının bulunduğu yanlı, bilimsellikten uzak bilirkişi raporuna hiçbir biçimde itibar edilmeksizin Sayın Mahkeme'nin 23.06.2008 gün, 2006/2974 esas ve 2008/1125 karar sayılı kararının bozulmasına karar verilmiştir.

7. Kamuoyunda "Likör Fabrikası" olarak bilinen kentsel alan ile ilgili olarak gerçekleştirilen 1/5000 ölçekli imar planı tadilatının iptali istemi ile açmış olduğumuz dava İstanbul 10. İdare Mahkemesi 2008/1058 esas sayılı dosyası kapsamında 20.01.2009 günlü ara kararı ile Prof. Dr. Akın Eryoldaş ve Doç. Dr. Adem Erbaş'ın yer aldığı bir bilirkişi heyeti seçilmiştir. Anılan bilirkişi heyetine süresinde gerçekleştirdiğimiz itirazı değerlendiren İstanbul 10. İdare Mahkemesi 04.02.2009 gün ve 2008/1058 sayılı ara kararı ile itirazlarımızı kabul etmiş, 07.05.2009 günlü ara kararı ile de yeni bir bilirkişi heyeti atamıştır.

8. Öte yandan, İstanbul 3. İdare Mahkemesi'nin 2008/1606 esas sayılı dosyası kapsamında Akın Eryoldaş ve Özer Erenman'ın da yer aldığı bilirkişi heyetinin hiçbir bilimsel ölçüte uygun olmayan, bilirkişi heyetinin uzmanlıklarına ilişkin hiçbir değerlendirme yapmadıkları ancak uzmanlıkları ile hiçbir ilgisi olmayan başlıklarda haksız ve dayanaksız yorumlara yer verdiği bilirkişi raporu da hem giderilmesi olanaksız zararlara neden olmakta hem de İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin 6'ncı ve 13'üncü maddelerine açıkça aykırı nitelikte olmaktadır. Akın Eryoldaş ve Özer Erenman'ın altında imzası bulunduğu söz konusu bilirkişi raporu bir bilirkişi raporunun nasıl olmaması gerektiğine ilişkin bir örnek niteliğindedir.

9. Daha da önemli olmak üzere, TMMOB Mimarlar Odası Onur Kurulu 01-02 Temmuz 2011 günlü oturumunda 2092 sicil numarası ile TMMOB Mimarlar Odası üyesi olan dosya bilirkişilerinden Akın Eryoldaş'ın TMMOB Disiplin Yönetmeliğinin 3, 9a ve 9b maddeleri uyarınca "otuz gün meslek uygulamasının yasaklanması cezası" verilmesine karar verilmiştir ve anılan karar TMMOB Yüksek Onur Kurulunca onaylanarak 13.10.2011 tarihinde Akın Eryoldaş'a tebliğ edilmiştir.

10. HUMK 277'nci maddesi gereği aralarında niza bulunan yanların bilirkişilik yapması hukuka aykırı olacaktır. Bilirkişi heyetine itirazımızın kabul edilmesi gerekmektedir.

SONUÇ VE İSTEM

Yukarıda açıklanan nedenlerle, müvekkil oda ile aralarında niza bulunduğu açık olan bilirkişi heyetine itirazımızın kabulü ile yeni bir bilirkişi heyeti görevlendirilmesine karar verilmesini talep ederiz,

Saygılarımızla.

Davacı

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi

Vekili Av. Ş. Can Atalay

Ek 1: TMMOB Mimarlar Odası Onur Kurulu 01-02 Temmuz 2011 günlü ve 8 Numaralı kararı

Ek 2: TMMOB Mimarlar Odası'nın 01.08.2011 gün ve 07/3461 sayılı yazısı

Ek 3: TMMOB Yüksek Onur Kurulu'nun 16.09.2011 gün ve 2011/194 sayılı kararı

Ek 4: TMMOB Mimarlar Odası'nın 22.09.2011 gün ve 07/4073 sayılı yazısı

Ek 5: Anılan yazı ve eki kararların Akın Eryoldaş'a tebliğ tarihini gösterir tebligat yazısı

Ek 6: TMMOB Mimarlar Odası'nın Akın Eryoldaş ile ilgili TMMOB Mimarlar Odası Onur Kurulu tarafından verilen cezanın TMMOB Yüksek Onur Kurulu tarafından onaylandığına ve kararın Akın Eryoldaş'a 13.10.2011 günü tebliğ edildiğine ilişkin yazısı

Ek 7: TMMOB Mimarlar Odası'nın Akın Eryoldaş hakkında verilen "otuz gün süre ile meslek uygulamasının yasaklanması"na ilişkin Onur Kurulu kararının TC İçişleri Bakanlığı'na bildirilmesine ilişkin 17.10.2011 gün ve 011-07/4472 sayılı yazısı

Ek 8: TMMOB Mimarlar Odası'nın Akın Eryoldaş hakkında verilen "otuz gün süre ile meslek uygulamasının yasaklanması"na ilişkin Onur Kurulu kararının TC Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bildirilmesine ilişkin 17.10.2011 gün ve 011-07/4473 sayılı yazısı

Ek 9: TMMOB Mimarlar Odası'nın Akın Eryoldaş hakkında verilen "otuz gün süre ile meslek uygulamasının yasaklanması"na ilişkin Onur Kurulu kararının TC Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bildirilmesine ilişkin 17.10.2011 gün ve 011-07/4474 sayılı yazısı

Ek 10: TMMOB Mimarlar Odası'nın Akın Eryoldaş hakkında verilen "otuz gün süre ile meslek uygulamasının yasaklanması"na ilişkin Onur Kurulu kararının İstanbul Valiliği'ne bildirilmesine ilişkin 17.10.2011 gün ve 011-07/4475 sayılı yazısı

Ek 11: TMMOB Mimarlar Odası'nın Akın Eryoldaş hakkında verilen "otuz gün süre ile meslek uygulamasının yasaklanması"na ilişkin Onur Kurulu kararının İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na bildirilmesine ilişkin 17.10.2011 gün ve 011-07/4476 sayılı yazısı